

บรรณานุกรม

เอกสารอ้างอิงที่ยังไม่ได้ตีพิมพ์

- กระทรวงธรรมการ. รายงานกระทรวงธรรมการ ฉบับที่สอง แผนกกรมศึกษาประจำศก 2542. ม.ป.ท. ม.ป.ป., 190 หน้า.
- _____. รายงานกระทรวงธรรมการ ฉบับที่สาม แผนกกรมศึกษาธิการ ประจำ พระพุทธศก 2453. ม.ป.ท. ม.ป.ป., 116 หน้า.
- _____. รายงานกระทรวงธรรมการ ฉบับที่สี่ ประจำพระพุทธศก 2454. ม.ป.ท. ม.ป.ป., 241 หน้า.
- _____. รายงานกระทรวงธรรมการ ฉบับที่ห้า ประจำพระพุทธศก 2455. ม.ป.ท. ม.ป.ป., 189 หน้า.
- _____. รายงานกระทรวงธรรมการ ฉบับที่หก ประจำพระพุทธศก 2456. ม.ป.ท. ม.ป.ป., 184 หน้า.
- _____. รายงานกระทรวงธรรมการ ฉบับที่ 10 ประจำพระพุทธศก 2460. ม.ป.ท. ม.ป.ป., 217 หน้า.
- _____. รายงานกระทรวงธรรมการ ฉบับที่ 11 ประจำพระพุทธศก 2461. ม.ป.ท. ม.ป.ป., 199 หน้า.
- กระทรวงศึกษาธิการ. รายงานกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 14 ประจำพุทธศักราช 2464. ม.ป.ท. ม.ป.ป., 46 หน้า.
- กรมเลขาธิการคณะรัฐมนตรี บัญชีชั้น 2 เลข 156.11. เรื่องรัฐนิยม.
- _____. บัญชีชั้น 2 เลข 156.26. เรื่องต้นฉบับจริงประกาศรัฐนิยม.
- _____. บัญชีชั้น 2 เลข 156.17. เรื่องรัฐนิยม ฉบับ 9.
- _____. บัญชีชั้น 2 เลข 156.20. เรื่องรัฐนิยม ฉบับ 10.
- กองหอจดหมายเหตุแห่งชาติ กรมศิลปากร เอกสารรัชกาลที่ 5 ศ.12/13. จัดการศึกษา มณฑลนครศรีธรรมราช รายงานการศึกษามณฑลนครศรีธรรมราช ศก 118 ของพระสิริธรรมมุนี. ลงวันที่ 17 พฤษภาคม ร.ศ.119
- _____. เอกสารรัชกาลที่ 5 ศ.12/34. มณฑลนครศรีธรรมราช รายงานตรวจจัดการ คณะการพระศาสนา แลการศึกษาในมณฑลนครศรีธรรมราช ร.ศ.119. ลงวันที่ 7 กันยายน ร.ศ.119.
- _____. มณฑลนครศรีธรรมราช รายงานตรวจจัดการคณะการพระศาสนา แลการศึกษาในมณฑลนครศรีธรรมราช ร.ศ.119. ลงวันที่ 7 กันยายน ร.ศ.119.

- มณฑลนครศรีธรรมราช รายงานตรวจการศึกษามณฑลนครศรีธรรมราช
ศก 121 ของพระสิริธรรมมุนี. ลงวันที่ 20 พฤศจิกายน ร.ศ.122.
- มณฑลนครศรีธรรมราช รายงานตรวจการศึกษามณฑลนครศรีธรรมราช
ศก 122 ของพระสิริธรรมมุนี. ลงวันที่ 24 พฤศจิกายน ร.ศ.123.
- เอกสารรัชกาลที่ 5 ศธ. 51.9/1. ตั้งโรงเรียนที่เมือง ตานีแหลมมะลายู
ราชปลัดทูลฉลองกระทรวงมหาดไทย แจ้งความมายังปลัดทูลฉลองกระทรวง
ธรรมการ. ที่ 165/10752 ลงวันที่ 1 มีนาคม ร.ศ.124.
- เอกสารรัชกาลที่ 5 ศธ. 51.9/3. พระกลุ่มครูโรงเรียนนรสีมโสรเมืองตานี
เจริญพรมายังพระยาวิสุทธิสุริยศักดิ์ อธิบดีกรมศึกษาธิการ. ที่ 1/21 ลงวันที่
13 กุมภาพันธ์ ร.ศ.125.
- เอกสารรัชกาลที่ 5 ศธ.51.9/2. หลวงเชษฐฯ ขอกระดานดำสำหรับโรงเรียน
ปัตตานี กราบเรียน เจ้าพระยาธรรมศักดิ์ มนตรี. ลงวันที่ 19 กุมภาพันธ์
ร.ศ.125.
- เอกสารรัชกาลที่ 5 ต.2/5. โครงการศึกษากรมหลวงดำรงราชานุภาพ เสนาบดี
กระทรวงมหาดไทย กราบบังคมทูล ร.5. ที่ 308/11671 ลงวันที่ 1 เมษายน
ร.ศ.125.
- เอกสารรัชกาลที่ 5 ศธ.51.9/5. บริจาคทรัพย์จัดการตั้งโรงเรียนที่วัดควนนอก
มณฑลปัตตานี. ลงวันที่ 1 ตุลาคม ร.ศ.128.
- เอกสารรัชกาลที่ 5 ศธ.42/8. รายงานประชุมเทศาภิบาล แพนกกระทรวง
ธรรมการ. วันที่ 23 กันยายน ร.ศ.129.
- เอกสารรัชกาลที่ 6 ศ.1/1. รายงานการประชุมข้าหลวงเทศาภิบาล
แพนกระทรวงธรรมการ. วันที่ 5 ธันวาคม ร.ศ.129.
- เอกสารรัชกาลที่ 6 ศธ.44/20. มณฑลต่าง ๆ ส่งรายงานครึ่งปีจำนวนโรงเรียน
รัฐบาลชั้นประถม ชั้นมัธยม เดือนมีนาคม พ.ศ.2459 ธรรมการมณฑล
ปัตตานีประธานกราบเรียนอธิบดีกรมศึกษาธิการ. ที่ 27/377 ลงวันที่ 31
สิงหาคม พ.ศ.2460.
- เอกสารรัชกาลที่ 6 ศธ.44/28. เรื่องมณฑลปัตตานี ส่งรายงานประจำปี
พ.ศ.2459 สมุหเทศาภิบาล มณฑลปัตตานี ประธานกราบเรียนเสนาบดี
กระทรวงธรรมการ. ที่ 28/2396 ลงวันที่ 21 กันยายน พ.ศ.2460.

- เอกสารรัชกาลที่ 6 ศ.2/5. พระราชบัญญัติประถมศึกษา (พ.ศ.2460-31 มี.ค.2466) พลโท หม่อมเจ้าคำรบกราบบังคมทูลถวายความคิดเห็น ร.6. ลงวันที่ 7 กันยายน พ.ศ.2463.
- เอกสารรัชกาลที่ 6 ศ.4/119. เรื่องพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ และโรงเรียนอิสลามของนายนาเนา.
- เอกสารรัชกาลที่ 6 ม.22/14. รายงานเจ้าพระยามรราชดรรชนีตรวจจัดการมณฑลปัตตานี เจ้าพระยามรราชดรรชนีกราบบังคมทูล ร.6. ที่ 2/1462 ลงวันที่ 21 มิถุนายน พ.ศ.2466.
- เอกสารรัชกาลที่ 6 ศธ.44/52. รายงานการศึกษามณฑลปัตตานี พ.ศ.2467 สมุหเทศาภิบาลมณฑลปัตตานี เรียนเสนาบดี กระทรวงศึกษาธิการ. ที่ 93/2767 ลงวันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ.2468.
- เอกสารรัชกาลที่ 7 ศธ.67/10. ธรรมนูญมณฑลปัตตานี ส่งสำเนาเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการเสด็จประพาสมณฑลปัตตานี. ลงวันที่ 22 เมษายน พ.ศ.2471.
- เอกสารรัชกาลที่ 7 ศธ.54.8/4. ประกาศกระทรวงธรรมการ แผนกกรมศึกษาธิการ ที่ 4500. ลงวันที่ 15 กรกฎาคม พ.ศ.2472.
- เอกสารรัชกาลที่ 7 ศธ.54.8/5. ประกาศกระทรวงธรรมการ แผนกกรมศึกษาธิการ ที่ 9310. ลงวันที่ 5 พฤศจิกายน พ.ศ.2473.
- เพิ่มกระทรวงมหาดไทย 0201.6.6 กล่อง 1 ปีก 8 แผ่น 23. เรื่อง "บัตรสนเท่ห์ กล่าวโทษพระภิกษุในการกล่าวชักชวนในการเลือกตั้ง พ.ศ.2480".
- เพิ่มกระทรวงมหาดไทย 0201.6.6 กล่อง 1 ปีก 8 แผ่น 23-25. เรื่อง "บัตรสนเท่ห์กล่าวโทษพระภิกษุในการกล่าวชักชวนในการเลือกตั้ง พ.ศ.2480".
- เพิ่มกระทรวงมหาดไทย 0201.2.1.5 กล่อง 1 ปีก 4 แผ่น 28. เรื่อง "นโยบายจอมพล ป. พิบูลสงคราม พ.ศ.2491".
- สำนักเลขาธิการ คณะรัฐมนตรี (สลค.) แผนก กท.8.12. เพิ่มรวมมติคณะรัฐมนตรีด้านการทหาร เรื่องข้อเสนอแนะของคณะกรรมการวางแผนของสภาความมั่นคงแห่งชาติ.
- แผนกบัญชีชั้นที่ 2/21 ลำดับที่ 32/21, 2478. เพิ่มรวมมติคณะรัฐมนตรี ด้านการศึกษา เรื่อง โรงเรียนและการเล่าเรียนของพวกอิสลามเมืองปัตตานี (การศึกษาของไทยมุสลิม).

..... แผนกบัญชีชั้นที่ 2/21 ลำดับที่ 68/21, 2492. เพิ่มรวมมติคณะรัฐมนตรี เรื่อง การศึกษาใน 4 จังหวัดภาคใต้.

..... หนังสือที่ นร.0201/3164 วันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2530. ในเพิ่มรวมมติ คณะรัฐมนตรีด้านการศึกษา เรื่อง โรงเรียนปอเนาะ. แผนก ศษ.6.4.

..... หนังสือที่ นร.0201/17904 วันที่ 28 ธันวาคม 2530. ในเพิ่มรวมมติ คณะรัฐมนตรีด้านการศึกษา เรื่อง โรงเรียนปอเนาะ. แผนก ศษ.6.4.

เอกสารอ้างอิงที่ตีพิมพ์แล้ว

กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยศูนย์อบรม เด็กเล็กก่อนเกณฑ์ประจำมัสยิด พ.ศ.2538. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา, 2538.

..... ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยศูนย์อบรมศาสนาอิสลาม และจริยธรรม ประจำมัสยิด พ.ศ.2540. (เอกสารอัดสำเนา).

กองทะเบียน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. พระราชบัญญัติ กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับและแนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนเอกชน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ ครูสภาลาดพร้าว, 2537.

กองประสานราชการ กรมการปกครอง. การปฏิบัติเกี่ยวกับปอเนาะ. (อัดสำเนา).

กองโรงเรียนนโยบายพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนร่วมกับสำนักพัฒนา การศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เขตการศึกษา 2. ที่ระลึกเนื่องในพิธี พระราชทานรางวัลแก่ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เขต 2, 3 และ 4 ปีการศึกษา 2539. (เอกสารอัดสำเนา).

..... ที่ระลึกเนื่องในพิธีพระราชทานรางวัลแก่ผู้บริหารโรงเรียน ครู และนักเรียน โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เขตการศึกษา 2, 3 และ 4 ปีการศึกษา 2540. (เอกสารอัดสำเนา).

กองโรงเรียนนโยบายพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ. สรุปผลการประเมินคัดเลือกผู้บริหาร ครู และนักเรียนโรงเรียนเอกชน สอนศาสนาอิสลามในเขตการศึกษา 2, 3 และ 4 ปีงบประมาณ 2543.

..... สรุปการพัฒนาโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตการศึกษา 2, 3 และ 4 ปีงบประมาณ 2543.

- กระทรวงศึกษาธิการ. โครงการปรับปรุงปอเนาะในภาคศึกษา 2 ให้เป็นโรงเรียนราษฎร์ พ.ศ.2511. (เอกสารอัดสำเนา).
- โครงการปรับปรุงปอเนาะให้เป็นโรงเรียนราษฎร์ในภาคศึกษา 3 และ 4 ให้เป็นโรงเรียนราษฎร์ พ.ศ.2510. (เอกสารอัดสำเนา).
- โครงการปรับปรุงปอเนาะให้เป็นโรงเรียนราษฎร์ พ.ศ.2508-2511. (เอกสารอัดสำเนา).
- โครงการปรับปรุงส่งเสริมโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลามในจังหวัดภาคใต้ของกองโรงเรียนราษฎร์ กรมวิสามัญศึกษา พ.ศ.2514-2519. (เอกสารอัดสำเนา).
- บัญชีแสดงสภาพปอเนาะที่มีอยู่ในปี พ.ศ.2513. (เอกสารอัดสำเนา).
- บันทึกการประชุม เรื่อง การปฏิบัติเกี่ยวกับปอเนาะ 9 สิงหาคม 2510. (เอกสารอัดสำเนา).
- บันทึกการประชุม เรื่อง การให้ปอเนาะแปรสภาพเป็นโรงเรียนราษฎร์. 20-22 มกราคม 2514 ณ ศูนย์สมมนาการ ภาคศึกษา 2 จังหวัดยะลา. (เอกสารอัดสำเนา).
- แผนงานปรับปรุงโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม พ.ศ.2515. (เอกสารอัดสำเนา).
- แผนพัฒนาการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2536.
- "ระเบียบว่าด้วยการปรับปรุงส่งเสริมปอเนาะในภาคศึกษา 2 พ.ศ.2514". (เอกสารอัดสำเนา).
- ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการอุดหนุนและส่งเสริมโรงเรียนเอกชนเป็นบัตรค่าเล่าเรียน พ.ศ.2539. (เอกสารอัดสำเนา).
- ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการอุดหนุนและส่งเสริมโรงเรียนเอกชนเป็นบัตรค่าเล่าเรียน (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2543. (เอกสารอัดสำเนา).
- หนังสือที่ ศธ.0205/0893 ลงวันที่ 25 มีนาคม 2540. (เอกสารอัดสำเนา).
- หนังสือที่ ศธ.0205/1158 ลงวันที่ 24 มีนาคม 2540. (เอกสารอัดสำเนา).
- รายงานการประชุมประเมินผลงานปรับปรุงโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลามภาคใต้. 22-23 สิงหาคม 2515 ณ ศูนย์สมมนาการ ภาคศึกษา 2 จังหวัดยะลา. (เอกสารอัดสำเนา).

- _____ สถิติจำนวนโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม. กันยายน 2515. (เอกสาร
อัดสำเนา).
- _____ สรุปเรื่องการจัดให้ปอเนาะแปรสภาพเป็นโรงเรียนราษฎร์. (เอกสาร
อัดสำเนา).
- _____ สำเนาหนังสือถึงผู้ว่าราชการจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสตูล.
ด่วนมาก ที่ ศธ.0705/10197-10200 ลงวันที่ 8 มิถุนายน 2508 เรื่อง การปรับปรุง
ปอเนาะให้เป็นโรงเรียนราษฎร์.
- _____ 100 ปี กระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ: อัมรินทร์พรินต์ติ้งกรุ๊ป, 2535.
- _____ หลักสูตรอิสลามศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ.2535.
เอกสารโรเนียว เขตการศึกษา 2.
- _____ หลักสูตรอิสลามศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ.2535.
เอกสารโรเนียว เขตการศึกษา 2.
- การศึกษาความเป็นไปได้ในการเปิดสอนวิชาชีพในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม.
เอกสารประกอบการประชุมตามวาระ 2.2.1. (เอกสารอัดสำเนา).
ขจัดภัย บุษบพัฒน์. ไทยมุสลิม. กรุงเทพฯ: แพร์พิทยา, 2519.
เขตการศึกษา 2. เขตการศึกษา 2 กับการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้. ยะลา:
เสริมการพิมพ์, 2518.
- คณะกรรมการปรับปรุงโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม. บันทึกการประชุมคณะกรรมการ
ปรับปรุงโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม. ครั้งที่ 1/2515. 5 กุมภาพันธ์ 2515.
คณิต ไช่มุกด์ และคณะ. รายงานการวิจัย เรื่อง บทบาทโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนา
อิสลาม (ปอเนาะ) ที่มีต่อชุมชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศึกษากรณี :
จังหวัดปัตตานี). 2526.
- จักรกฤษณ์ นรนิติผดุงการ. นโยบายของรัฐ อะไร ทำไม และอย่างไร. กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2522.
- จังหวัดปัตตานี. โครงการอบรมสตรีในปอเนาะ. (เอกสารอัดสำเนา).
- จังหวัดยะลา. รายงานกิจการประจำปี 2503.
- _____ รายงานผลการดำเนินการโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม.
(เอกสารอัดสำเนา).

- เจ๊ะอับดุลลาห์ บินมุฮัมมัดสะอาดหลังปูเต๊ะ. **กระจกไม่มีเงา : ปัญหา 4 จังหวัดภาคใต้**.
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ประจักษ์การพิมพ์, 2518.
- ชัยอนันต์ สมุทวณิช. **กรอบวิเคราะห์ไตรลักษณ์รัฐ**. ม.ป.ท., 2531.
- _____. **การเมือง-การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองไทย**. กรุงเทพฯ: ดวงดีการพิมพ์, 2523.
- _____. **รัฐ**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535.
- _____. **รัฐกับสังคมไตรลักษณ์รัฐไทยในพหุสังคมสยาม**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533.
- ชัยอนันต์ สมุทวณิช และคณะ. **ข้อมูลพื้นฐานถึงศตวรรษแห่งการเปลี่ยนแปลง
การปกครอง**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: บริษัท พี.เพรส จำกัด, 2535.
- แจ่ม พรหมยงค์. **"ปัญหาการแบ่งแยกดินแดนภาคใต้". ความเป็นเอกภาพของชาติกับ
ปัญหา 3 จังหวัดภาคใต้**. 2517.
- ณรงค์ ศิริชนะ. **ความเป็นมาของกฎหมายอิสลาม และดาโต๊ะยุติธรรม**, 2517.
- _____. **ประมวลกฎหมาย และระเบียบการฝ่ายอิสลาม**. พระนคร: โรงพิมพ์อักษรสาร
การพิมพ์, 2501.
- ดิเรก กุลสิริสวัสดิ์ (อับรอฮีม กุเรชี). **ความหมายของอัล-กูราน เล่ม 1-3**. พระนคร:
วุฒิกิจการพิมพ์, 2512-2513.
- แถมสุข นุ่มนนท์. **"เมืองไทยยุคเชื้อผู้นำ" การเมืองและการต่างประเทศในประวัติศาสตร์
ไทย**. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช, 2524.
- พินกร ส่องหล้า. **ชีวิตต้องสู้**. กรุงเทพฯ: กลุ่มชมรมดอกไมกร์, 2535.
- ธวัช รัตนนิชิต. **ประวัติศาสตร์สี่จังหวัดภาคใต้ : นราธิวาส ปัตตานี ยะลา สตูล**. ยะลา:
โรงพิมพ์คุรุสัมพันธ์, 2505.
- ธีระพล อรุณะกสิกร และคณะ (รวบรวม). **พระราชบัญญัติการบริหารองค์กรศาสนาอิสลาม
พ.ศ.2540**. กรุงเทพฯ: บริษัทสำนักพิมพ์วิญญูชน จำกัด, 2542.
- นันทวรรณ กุศลว่าง. **ปัญหาชาวไทยมุสลิมในสี่จังหวัดภาคใต้**. กรุงเทพฯ: สมาคม
สังคมศาสตร์ แห่งประเทศไทย, 2521.
- บุญถิ่น อัตถากร. **รายงานปฏิบัติราชการของกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง "ปอเนาะ"**.
เสนอต่อคณะรัฐมนตรี ณ ตึกไทยคู่ฟ้า ทำเนียบรัฐบาล เมื่อวันที่ 24 กรกฎาคม 2516,
(เอกสารอัดสำเนา).

ประยูร ภมรมนตรี. ชีวิต 5 แผ่นดินของข้าพเจ้า. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เฟื่องอักษร, 2518.

ประสงค์ งามมัน. โรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลามภาคใต้ พ.ศ.2519.

ปรีชา นุ่นสุข และวิรัตน์ ธีรกุล (บรรณาธิการ). เอกสารประกอบการสัมมนาการวิจัย
ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: กรุงเทพมหานครพิมพ์, 2532.

ฝ่ายสถานศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. โครงการอบรมผู้ปฏิบัติงาน
ที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามภาคใต้. วันอาทิตย์ที่ 24
กรกฎาคม 2526 ณ โรงแรมไทยไฮเต็ล อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช.

_____. พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ.2525 และระเบียบเกี่ยวกับโรงเรียน
เอกชนสอนศาสนาอิสลามภาคใต้. เอกสารลำดับที่ ฝพ.01/2530. กรุงเทพฯ:
หจก.สินทวี.

พระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ พุทธศักราช 2461. ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 35 ลงวันที่ 5
มิถุนายน พ.ศ.2461.

พระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ พุทธศักราช 2497. ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 71 ตอนที่ 14.
พัชรี สีโรส. ปัญหาผู้นำกับกระบวนการกำหนดนโยบายแห่งชาติ. กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2534.

พัทยา สายหู. รายงานการศึกษาลักษณะผู้นำท้องถิ่นในเขตพัฒนาภาคใต้. กรุงเทพฯ:
โรงพิมพ์ท้องถิ่น กรรมการปกครอง, 2510.

พัน รักแก้ว. คนไทยกับสงคราม. กรุงเทพฯ: ศักดิ์โสภณการพิมพ์, 2524.

พิสุทธิ บุญเจริญ. ปอเนาะศึกษา. เขตการศึกษา 2, 2537.

_____. ปอเนาะศึกษา เล่มที่ 2. เอกสารลำดับที่ 20/2538.

ภาคศึกษา 2. ครูสัมมนาการ ภาคศึกษา 2 ฉบับพิเศษ. ยะลา: โรงพิมพ์ครูสัมมนาการ
ภาคศึกษา 2, 2504.

_____. พัฒนาการศึกษา. ยะลา: โรงพิมพ์ครูสัมมนาการ, 2505.

_____. รายงานการวิจัย เรื่อง การจัดการศึกษาของปอเนาะในจังหวัดชายแดนภาคใต้.
เอกสารการวิจัย ฉบับที่ 2, 2512.

_____. รายงานผลการดำเนินงานการศึกษา ปีงบประมาณ 2506.

_____. การจัดการศึกษาปอเนาะในจังหวัดชายแดนภาคใต้.

ภิญโญ ต้นพิทยาอุปต์ และคนอื่นๆ. ความเชื่อในศาสนาอิสลามของไทยมุสลิมใน
4 จังหวัดภาคใต้. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา, 2522.

มยุรี จารุปาน. การศึกษาในจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส. ม.ป.ท., 2518.

มูญาฮิด (นามแฝง). วิถีชีวิตมุสลิม. กรุงเทพฯ: วุฒิกิจการพิมพ์, 2520.

โมหัมมัด อับดุลกาเดร์. ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ จะแก้ได้อย่างไร. 2523.

..... ปอเนาะกับการศึกษา. เอกสารโรเนียว.

..... รวมบทความ เรื่อง การจัดการศึกษา และแนวทางพัฒนาภาคใต้. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัดอักษรบัณฑิต, 2530.

รอง ศยามานนท์. ประวัติศาสตร์ไทยในระบบรัฐธรรมนูญ. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช, 2520.

ราชกิจจานุเบกษา. ฉบับกฤษฎีกา เล่ม 116 ตอน 74 ก. วันที่ 19 สิงหาคม 2542.

เรื่องยศ จันทรศิริ. สถานการณ์และไฟสูมขอนที่ภาคใต้ตอนล่าง. กรุงเทพฯ: จีรัชการพิมพ์, 2525.

..... สถานการณ์ 3 จังหวัดภาคใต้. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สารศึกษการพิมพ์, 2523.

วาณี พนมยงค์ สายประดิษฐ์. แนวความคิดประชาธิปไตย ของปรีดี พนมยงค์.

กรุงเทพฯ: มูลนิธิปรีดาพนมยงค์ เรือนแก้วการพิมพ์, 2535.

วารุณี ไอสถารมย์. "การศึกษาในสังคมไทย พ.ศ.2411-2475". อักษรศาสตร์นิพนธ์ 1 :

รวมบทความทางประวัติศาสตร์ไทย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เทพประทานพร, 2525.

วินัย สมะออน. การครองเรือนตามระบอบอิสลาม. กรุงเทพฯ: วุฒิกิจการพิมพ์, 2514.

..... การศึกษาองค์ความรู้เรื่องการจัดการศึกษา ทางเลือกในรูปแบบศูนย์การเรียนโดยสถาบันศาสนาอิสลามในประเทศไทย. เสนอต่อคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ กรกฎาคม 2543.

..... รัฐธรรมนูญฉบับใหม่กับการคุ้มครองวัฒนธรรม. จัดสัมมนาโดยศูนย์อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมจังหวัดชายแดนภาคใต้ 5-6 เมษายน 2540 ณ โรงแรมขางลี อำเภอเมือง จังหวัดยะลา.

วิโรจน์ สารรัตนะ. นโยบายด้านการศึกษาของคณะรัฐมนตรี คณะที่ 1-51. กรุงเทพฯ:

โรงพิมพ์ทิพย์วิสุทธิ์, 2536.

วุฒิชัย มูลศิลป์. แนวคิดทางการศึกษาไทย. กรุงเทพฯ: ฟันนี่พับบลิชซิง, 2526.

..... ปฏิรูปการศึกษาในสมัยรัชกาลที่ 5. กรุงเทพฯ: สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, 2516.

ศุภชัย ยาวะประภาส. นโยบายสาธารณะ. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533.
ศูนย์ประสานงานปกครองจังหวัดชายแดนภาคใต้. การศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้
เพิ่มอบรมปฐมนิเทศข้าราชการจังหวัดชายแดนภาคใต้. (เอกสารอัดสำเนา).
ศูนย์พัฒนาการศึกษา ภาคศึกษา 2. ปอเนาะ (Pondok). 2505.

_____. รายงานการวิจัย เรื่อง การจัดการศึกษาของปอเนาะในจังหวัดชายแดน
ภาคใต้. ยะลา: โรงพิมพ์คุรุสัมพันธ์ ภาคศึกษา 2, 2512.

_____. รายงานการศึกษา. ยะลา: โรงพิมพ์คุรุสัมพันธ์ ภาคศึกษา 2, 2510.

_____. เอกสารการประชุมสัมมนาโต๊ะครู. ครั้งที่ 6 กันยายน พ.ศ.2502.

เอกสารอัดสำเนา.

ศูนย์พัฒนาการศึกษา ภาคศึกษา 2 ยะลา. การจัดการศึกษาของปอเนาะในจังหวัดชายแดน
ภาคใต้, 2512.

ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้. การศึกษาความเป็นไปได้ในการเปิดสอน
วิชาชีพในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม. เอกสารประกอบการประชุม
ตามระเบียบวาระ 2.2.1. (เอกสารอัดสำเนา).

สมชัย วุฒิปรีชา. โรงเรียนราษฎร์กับความมั่นคงของชาติ. นักศึกษาวิทยาลัยป้องกัน
ราชอาณาจักร รุ่นที่ 18 ปีการศึกษา 2518-2519.

สมโชติ อ๋องสกุล. "การปฏิรูปการปกครองมณฑลเทศาภิบาล : มณฑลปัตตานี" มณฑล
เทศาภิบาลวิเคราะห์เปรียบเทียบ. วุฒิชัย มูลศิลป์ และสมโชติ อ๋องสกุล
(บรรณาธิการ). กรุงเทพฯ: สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, 2524.

_____. การศึกษาในสังคมไทย : รายงานการสำรวจและวิเคราะห์เชิงประวัติศาสตร์.
(เอกสารทางวิชาการหมายเลข 35-2529/1 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
เชียงใหม่), 2529.

สมาน ใจปราณี. ปอเนาะ. เอกสารโรเนียว, 2530.

สหพันธ์ครูยะลา. สรุปเหตุการณ์คุกคามสวัสดิภาพครูในจังหวัดชายแดนภาคใต้.

(เฉพาะกรณีในจังหวัดยะลา). (เอกสารอัดสำเนา).

สนอง เครือมาก และวิไลษฐ์ วงศ์จิตราวร. รวมรวมคู่มือสอบ ปฏิบัติการ ฉบับสมบูรณ์แบบ
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 29 พฤศจิกายน
2529.

- เสนห์ จามริก. การเมืองกับการศึกษาไทย. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
แห่งชาติ, 2526.
- เสรี พงศ์พิศ และคนอื่น ๆ. คนในทอรรณะของพุทธ ศาสนาอิสลามและคริสต์ศาสนา.
กรุงเทพฯ: เจริญวิทย์การพิมพ์, 2524.
- สุรินทร์ พิศสุวรรณ. นโยบายประสมประสานชาวมุสลิมสมัยรัตนโกสินทร์.
กรุงเทพฯ: สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2525.
- _____. ปัญหาสี่จังหวัดภาคใต้. บันทึกการบรรยายพิเศษของสถาบันไทยคดีศึกษา
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 27 ตุลาคม 2526.
- _____. สี่จังหวัดชายแดนภาคใต้กับปัญหาสิทธิมนุษยชน. กรุงเทพฯ: เจริญวิทย์
การพิมพ์, 2527.
- โสภา ปาลบุตร. การศึกษาของชาวมะลายูจังหวัดปัตตานี. สงขลา: โรงพิมพ์อักษรศิริ,
2477.
- เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. ปัญหาและแนวคิดของผู้บริหารโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนา
อิสลาม (ปอเนาะ) ในจังหวัดชายแดนภาคใต้. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา, 2524.
- เสาวนีย์ จิตต์หมวด. วัฒนธรรมอิสลาม. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ทางนำ, 2535.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. รวมมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการศึกษา พ.ศ.
2528-2533. กรุงเทพฯ: ศูนย์ประสานงานและปฏิบัติการของระบบสารสนเทศ
เพื่อการศึกษา, 2534.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ. รัฐธรรมนูญ
แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์
ศาสนา, 2540.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. การพัฒนาโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม
ในช่วงแผนพัฒนาการศึกษา ระยะที่ 1-5. 2518.
- _____. หนังสือที่ ศธ.1206/4313 ลงวันที่ 30 เมษายน 2540. (เอกสารอัดสำเนา).
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. บัญชีตำแหน่งลูกจ้างประจำของสำนักงานปลัด
กระทรวงศึกษาธิการ. แนบท้ายบันทึกการประชุมประสานงานระหว่างเจ้าหน้าที่
เมื่อ 6 กุมภาพันธ์ 2511. (เอกสารอัดสำเนา).

- สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี (สลค.). 60 ปีคณะรัฐบาลไทย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์
สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2535.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. รายงานการวิจัย เรื่อง การศึกษาองค์ประกอบของปัญหาที่มี
ผลต่อสวัสดิภาพครูในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา
ลาดพร้าว, 2525.
- สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 4 (สมัยสามัญ).
สมัยที่ 2 ชุดที่ 4. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อักษรนิติ, 2489.
- _____. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 7 (สมัยสามัญ) สมัยที่ 2 ชุดที่ 4.
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อักษรนิติ, 2489.
- _____. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 8 (สามัญ). 29 เมษายน 2491.
- สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนราธิวาส. สรุปปัญหาการบริหารงานโรงเรียนเอกชน
สอนศาสนาอิสลาม จังหวัดนราธิวาส. เอกสารโรเนียว อันดับที่ 1/2537.
- สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดยะลา. หลักเกณฑ์การประเมินคุณสมบัติและสภาพ
ความพร้อมตามเกณฑ์มาตรฐานของโรงเรียนที่เปิดสอนวิชาศาสนาและ
วิชาสามัญ พ.ศ.2536. เอกสารอัดสำเนา.
- สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ. นโยบายความมั่นคงแห่งชาติเกี่ยวกับจังหวัดชายแดน
ภาคใต้ (พ.ศ.2537-2541). เอกสารอัดสำเนา, 2537.
- สำนักพัฒนาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เขตการศึกษา 2. ระเบียบวาระการประชุม
ผู้เกี่ยวข้อง/ผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับการเปิดสอนวิชาชีพในโรงเรียนเอกชน
สอนศาสนาอิสลาม. วันที่ 7 พฤศจิกายน 2539 เวลา 10.00 น. ณ ห้องผู้อำนวยการ
สำนักพัฒนาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เขตการศึกษา 2 (เอกสาร-อัดสำเนา).
- _____. สรุปสภาพการจัดการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เขตการศึกษา 2, 2540.
- _____. สามสิบห้าปี เขตการศึกษา 2. โรงพิมพ์สำนักพัฒนาการศึกษา ศาสนา
และวัฒนธรรม เขตการศึกษา 2, 2538.
- _____. เอกสารประกอบการพิจารณาสนับสนุนให้มีการเปิดวิชาชีพในโรงเรียน
เอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดชายแดนภาคใต้. (เอกสารอัดสำเนา).
- สำนักพิมพ์เบญจมิตร (รวบรวม). "คนไทยเข้ามาเลย์ฯ ปฏิบัติการรุกรานของขบวนการพูโล"
ใน ไฟใต้ปัญหาสุ่มใจรัฐบาล. กรุงเทพฯ: ศึกษากรพิมพ์, 2524.

- อนันต์ วัฒนานิกร. ประวัติเมืองลังกาสูกะ เมืองปัตตานี. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มิตรสยาม, 2530.
- อมรา พงศาพิชญ. วัฒนธรรม ศาสนา และชาติพันธุ์ : วิเคราะห์สังคมไทย
แนวมนุษยวิทยา. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534.
- อรรถพร พงษ์วาท. บทสรุปย่อ Global Paradox. เอกสารประกอบการประชุมสัมมนา เรื่อง
การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2537.
- อัลวิน ทอฟฟเลอร์. คลื่นลูกที่สาม. แปลโดย สุกัญญา ติระวณิช, และคณะ กรุงเทพฯ:
หยินหยาง, 2530.
- อารง สุทธาศาสตร์. ปัญหาการเมืองส่วนภูมิภาคและชนกลุ่มน้อย. นนทบุรี: มหาวิทยาลัย
สุโขทัยธรรมาราช, 2535.
- อาหะหมัด หะบาแย. การจัดทำหลักสูตรอิสลามศึกษา. สำนักงานศึกษาธิการเขต
เขตการศึกษา 2. 2536, เอกสารโรเนียว.
- อิมรอน มะลูลีม. วิเคราะห์ความขัดแย้งระหว่างรัฐบาลไทยกับมุสลิมในประเทศ :
กรณีศึกษากลุ่มมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้. กรุงเทพฯ: นิซพับลิชชิง, 2538.
- อุทัย ดุลยเกษม. "การจัดการศึกษาของไทยในสามทศวรรษที่ผ่านมา (2503-2530)"
พุทธศาสนากับการศึกษาไทย. กรุงเทพฯ: มูลนิธิโกมลคีมทอง, 2531.
- อุทัย บุญประเสริฐ. การวางแผนการศึกษา. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532.
- อุทัย หิรัญโต. มุสลิมในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์, 2523.
- วารสาร
กระทรวงมหาดไทย. เทศาภิบาล, เล่มที่ 30 (ฉบับที่ 11 พ.ศ.2473).
- ซัจด์ภัย บุรุษพัฒน์. "ปัญหาและอุปสรรคในการผสมกลมกลืนชาวไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดน
ภาคใต้". รัฐรัฐาภิรักษ์, เล่มที่ 15 (ฉบับที่ 1), หน้า 107.
- ดิเรก กุลศิริสวัสดิ์. ประวัติ "มัสยิด" กลางจังหวัดปัตตานี. อัล-ญูฮาด, ปีที่ 7 เล่มที่ 33
(เดือนพฤษภาคม - มิถุนายน 2514), หน้า 84-85.
- ต่วน สุวรรณศาสตร์ และรังสฤษดิ์ เขาวนศิริ. "แนวคิดเรื่องปรัชญาการศึกษาไทย โดยอาศัย
หลักธรรมทางศาสนาอิสลาม". วารสารคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, ปีที่ 8
(ฉบับที่ 1 สิงหาคม - กันยายน 2526), หน้า 68-69.

- เทอด ตรีฉาย. "หลักสูตรวิชาสามัญโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามก้าวหน้า หรือสูญเปล่าทางการศึกษา". *รัฐมิแล*, ปีที่ 8 (ฉบับที่ 3 พฤษภาคม - สิงหาคม 2528), หน้า 30-33.
- ประยูร ศรีประสาธน์ และนิรมล กิตติวิบูลย์. "นโยบายการศึกษาของไทยในยุครัตนโกสินทร์". *วารสารการศึกษาแห่งชาติ*, ปีที่ 16 (ฉบับที่ 4 เดือนเมษายน - พฤษภาคม พ.ศ.2525), หน้า 26.
- ปิยะ กิจถาวร. *ชาวใต้*, ปีที่ 30 (ฉบับที่ 2165 วันที่ 16 มกราคม 2541), หน้า 7.
- พรรคประชาธิปัตย์. *สารประชาธิปัตย์*, หน้า 3.
- พิสุทธิ บุญเจริญ. "ระบบการจัดการศึกษาอิสลามในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้". *รัฐมิแล*, ปีที่ 19 (ฉบับที่ 1 มกราคม - เมษายน 2541), หน้า 16.
- มันโตร์ สาละและ. จับแกนนำ พูโล ชก. จะสูญพันธุ์หรือ? *มุสลิมใต้*. ประจำเดือนมีนาคม 2541, หน้า 5.
- มานิชนีย์ บุญญานูวัตร. "โรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลามความสำเร็จ หรือความล้มเหลว". *รัฐมิแล*, ปีที่ 6 (ฉบับที่ 1 กันยายน - ธันวาคม 2525), หน้า 22.
- มุฮัมมัด อะฎียะฮ์ อัล-อิรอซี. "การศึกษาในอิสลาม" แปลโดย มุฮัมมัด อมีน บินกาซัน. *อัล-ญิฮาด*. 2521, หน้า 23.
- โมห์มัด อับดุลกาเดร์. "อิสลามศึกษากับการพัฒนาโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม". *อัล-ญิฮาด*, อันดับที่ 170, 2526, หน้า 49.
- รัฐมิแล (นามแฝง). "ปอเนาะเปลี่ยนภาพเป็นโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม". *รัฐมิแล*, ปีที่ 3 (ฉบับที่ 2 พฤษภาคม - มิถุนายน 2517), หน้า 15.
- แลใต้ (นามแฝง). *สัมภาษณ์ขุนจรยาภิธาน*. *แลใต้*, ปีที่ 5 (ฉบับที่ 1 พฤศจิกายน 2523-มกราคม 2524), หน้า 45.
- วิชัย สนธิชัย. "โรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลามภาคใต้". *มิตรครู*, ปีที่ 21 ปีเศษหลัง 30 กันยายน 2521, หน้า 14.
- วิทย์ วิศทเวทย์. "ปรัชญาการศึกษาไทย 2411-2475". *วารสารการศึกษาแห่งชาติ*, ปีที่ 7 (ฉบับที่ 6 สิงหาคม - กันยายน 2526), หน้า 28-29.
- สมชาติ อ่องสกุล. "กบฏผู้วิเศษ : ฝันในภาคใต้". *วารสารประวัติศาสตร์*, ปีที่ 7 (ฉบับที่ 1 มกราคม - เมษายน 2525), หน้า 42-62.
- สุรินทร์ พิศสุวรรณ. "เงื่อนไขทางการเมืองที่นำไปสู่การละเมิดสิทธิมนุษยชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้". *วารสารธรรมศาสตร์*, ปีที่ 12 เล่มที่ 3 กันยายน 2526, หน้า 116.

- "ผู้นำความขัดแย้งและสร้างความรุนแรง :สภาวะการณ์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้".
แลใต้, ปีที่ 5 (ฉบับที่ 2 กุมภาพันธ์ - พฤษภาคม 2524).
- สารประชาชาติปัตย์, 2539, หน้า 11.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. "รายงานพิเศษ". วารสารการศึกษาเอกชน, ปีที่ 8
(ฉบับที่ 5 ประจำเดือนกุมภาพันธ์ 2526), หน้า 26.
- อัล บาร์บี. "ผลงานของอุละมาที่มีชื่อแห่งพะฎอนี". อัล-ญิฮาด, 94 : 15 - 22 มีนาคม 2520,
หน้า 115.
- อารง สุทธศาสตร์. "ชนกลุ่มน้อยกับการเมือง". วารสารสังคมศาสตร์, 14 (2) เมษายน
2520, หน้า 20-25.
- มองชายแดนใต้อย่าง "วิเคราะห์" ผ่านแว่นขยาย" ดร.อารง สุทธศาสตร์".
แดนใต้, ปีที่ 18 (3) ฉบับที่ 12, 2543, หน้า 20.

หนังสือพิมพ์รายวัน

- เดลินิวส์, 19 มกราคม 2541.
- เดลินิวส์, 31 มกราคม 2544.
- ทางนำ, ประจำเดือนกุมภาพันธ์ 2543, หน้า 4.
- สตรีทไทมส์, 14 มกราคม 2503
- อุตุขานมาลาญ, 14 มกราคม 2503

วิทยานิพนธ์

- เกษม รังสิโยกฤษณ์. อิทธิพลของศาสนาต่อการจัดการปกครองของจังหวัดชายแดน
ภาคใต้. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์, 2519.
- จำลอง สวณะคุณานนท์. บทบาทของโต๊ะครูโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลามในจังหวัด
ชายแดนภาคใต้. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2518.
- เฉลิมเกียรติ ขุนทองเพชร. การต่อต้านนโยบายรัฐบาลในสี่จังหวัดชายแดนภาคใต้
โดยการนำของหะยีสุหลง อับดุลกาเดร์ พ.ศ.2482-2497. วิทยานิพนธ์
ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2529.

- นพดล โวจนอุดมศาสตร์. ปัญหาการจัดการศึกษาในมณฑลปัตตานี (พ.ศ.2449-2474).
 ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
 ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2523.
- ประกิจ ประจวบจั่น. การปรับปรุงและส่งเสริมปอเนาะให้เป็นโรงเรียนราษฎร์สอน
 ศาสนาอิสลาม. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต แผนกวิชาการปกครอง
 บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2516.
- ประสิทธิ์ เวชสวรรค์. การพัฒนาการศึกษาเพื่อบูรณาการของจังหวัดชายแดนภาคใต้.
 วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิต
 พัฒนบริหารศาสตร์, 2509.
- พิเชษฐ ทองศรีนุ่น. ไทยมุสลิมกับความมั่นคงของชาติ ศึกษากรณีอำเภอรามัน จังหวัด
 ยะลา. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่,
 2536.
- ไพสิษฐ์ ชีวกุล. รัชฎาการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัด
 ชายแดนภาคใต้. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532.
- มนูญ ลาขโรจน์. นโยบายการจัดการศึกษาสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว
 (พ.ศ.2453-พ.ศ.2468). ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย
 ศรีนครินทรวิโรฒ, 2521.
- ระลึก ธานี. นโยบายและการจัดการศึกษาภาคบังคับของไทยภายหลังการเปลี่ยนแปลง
 การปกครอง (พ.ศ.2475-2503). ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2522.
- รุ่ง แก้วแดง. ทศนคติของโต๊ะครูต่อการปรับปรุงปอเนาะเป็นโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนา
 อิสลาม. วิทยานิพนธ์สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2521.
- วิทยา บุญสม. การบริหารงานโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลามในจังหวัด
 ชายแดนภาคใต้. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521.
- วีรชาติ ไชยน้อย. บทบาทของหัวหน้าครูในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขต
 การศึกษา 2. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
 สงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, 2538.

- สมชาติ อ่องสกุล. การปฏิรูปการปกครองมณฑลปัตตานี (2449-2474). วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2521.
- สมพงษ์ ปานเกล้า. นโยบายการจัดการศึกษาของรัฐบาลในชุมชนชาวไทยมุสลิมจังหวัด ชายแดนภาคใต้ (พ.ศ.2475-2535). วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2541.
- สฤณี มินทะระ. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการศึกษาในสังคมไทย : แนวคิด ปัญหา อุปสรรคและแนวทางในอนาคต. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2536.
- สุรพล แสงคำ. พัฒนาการจัดองค์กรการบริหารการศึกษาของไทยในบริบททางการเมือง ช่วง พ.ศ.2430-ปัจจุบัน. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2533.
- Uthai Dulyakasem. Education and Ethnic Nationalism : A Study of Muslim Malays in Southern Siam. Ph.D. Dissertation, Stanford University, 1981.

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

1. ผู้ให้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (ดูภาคผนวก ก)
 - 1.1 กลุ่มข้าราชการในส่วนกลางที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (สช.) จำนวน 3 คน
 - 1.1.1 นายประดิษฐ์ สังข์วิชัย อายุ 60 ปี ศาสนาพุทธ วุฒิปริญญาโท (สาขาบริหารการศึกษา) ตำแหน่งผู้อำนวยการกองส่งเสริมการศึกษานอกระบบ สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 8 พฤษภาคม 2540
 - 1.1.2 นางสาวลำพู ประยูรหงส์ อายุ 57 ปี ศาสนาพุทธ วุฒิปริญญาโท ตำแหน่งผู้อำนวยการกองโรงเรียนสามัญศึกษา สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 12 พฤษภาคม 2540
 - 1.1.3 นายมนูญ ดารามิตร อายุ 49 ปี ศาสนาอิสลาม วุฒิปริญญาโท (สาขาบริหารการศึกษา) ตำแหน่งหัวหน้ากลุ่มงานพัฒนาบุคลากร สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 12 พฤษภาคม 2540

1.2 กลุ่มนักวิชาการในสำนักพัฒนาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
เขตการศึกษา 2 จำนวน 3 คน

1.2.1 นายพิสุทธิ บุญเจริญ อายุ 47 ปี ศาสนาพุทธ วุฒิปริญญาโท
ตำแหน่งรองผู้อำนวยการสำนักพัฒนาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เขตการศึกษา 2
สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 11 กรกฎาคม 2540.

1.2.2 นายนิอาเรฟ ระเด่นอาหมัด อายุ 47 ปี ศาสนาอิสลาม วุฒิปริญญาตรี
ตำแหน่งนักวิชาการศึกษา 6 สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 25 มิถุนายน 2540

1.2.3 นายสาโรช จรจิตต์ อายุ 50 ปี ศาสนาพุทธ วุฒิปริญญาตรี ตำแหน่ง
ศึกษานิเทศก์ 7 หัวหน้ากลุ่มงานนิเทศการศึกษาเอกชนประจำเขตการศึกษา 2 สัมภาษณ์
เมื่อวันที่ 25 มิถุนายน 2540

1.3 กลุ่มข้าราชการในศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 3 คน

1.3.1 นายวิสุทธิ สิงขจรรกุล อายุ 60 ปี ศาสนาพุทธ วุฒิปริญญาตรี
ทางรัฐศาสตร์ ตำแหน่งผู้อำนวยการศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ สัมภาษณ์
เมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2540

1.3.2 นายกิตติ กิตติโชควัฒนา อายุ 55 ปี ศาสนาพุทธ วุฒิปริญญาตรี
ตำแหน่งรองผู้อำนวยการศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ สัมภาษณ์เมื่อวันที่
30 มิถุนายน 2540

1.3.3 นายเจษฎะเชิน เจะอุบง อายุ 53 ปี ศาสนาอิสลาม วุฒิปริญญาตรี
ตำแหน่งหัวหน้าฝ่ายการศึกษาศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ สัมภาษณ์เมื่อวันที่
30 มิถุนายน 2540

1.4 กลุ่มนักวิชาการในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
มหาวิทยาลัยทักษิณ และสถาบันราชภัฏยะลา จำนวน 4 คน

1.4.1 ผศ. ดร.พีรยศ รอฮิมมูลา อายุ 45 ปี ศาสนาอิสลาม วุฒิปริญญาเอก
(วิชารัฐศาสตร์) ตำแหน่งผู้อำนวยการสถาบันสมุหราชรัฐเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา สัมภาษณ์
เมื่อวันที่ 10 กันยายน 2540

1.4.2 ผศ. ดลมนรจรณ์ บากา อายุ 53 ปี ศาสนาอิสลาม วุฒิปริญญาโท
(อ.ม.ศาสนาเปรียบเทียบ) ตำแหน่งรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ และวิจัยวิทยาลัยอิสลาม
สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 10 กันยายน 2540

1.4.3 รศ.รัตติยา สาและ อายุ 46 ปี ศาสนาอิสลาม วุฒิปริญญาโท (ภาษาและวรรณคดีมลายู) ตำแหน่งหัวหน้าภาควิชาภาษาไทย และภาษาตะวันออก มหาวิทยาลัยทักษิณ สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 28 เมษายน 2541

1.4.4 นายนพดล โรจนอุดมศาสตร์ อายุ 49 ปี ศาสนาอิสลาม วุฒิปริญญาโท (ประวัติศาสตร์) ตำแหน่งอาจารย์สถาบันราชภัฏยะลา สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 8 มีนาคม 2541

1.5 กลุ่มศึกษาศึกษาธิการจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส

1.5.1 นายจบ พลฤทธิ์ อายุ 60 ปี ศาสนาพุทธ วุฒิปริญญาตรี (สาขามัธยมศึกษา) ตำแหน่งศึกษาศึกษาธิการจังหวัดปัตตานี สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 14 กันยายน 2541

1.5.2 นายปลื้ม บุญศรีมี อายุ 54 ปี ศาสนาพุทธ วุฒิปริญญาโท (สาขาบริหารการศึกษา) ตำแหน่งศึกษาศึกษาธิการจังหวัดยะลา สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม 2540

1.5.3 นายนิวัตต์ น้อยมณี อายุ 45 ปี ศาสนาพุทธ วุฒิปริญญาโท ตำแหน่งศึกษาศึกษาธิการจังหวัดนราธิวาส สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 28 พฤษภาคม 2540

1.6 กลุ่มข้าราชการบำนาญจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส จำนวน 3 คน

1.6.1 นายอนันต์ วัฒนานิกร อายุ 86 ปี ศาสนาพุทธ วุฒิปริญญาโท (พ.ม.) ตำแหน่งอดีตศึกษาศึกษาธิการอำเภอยะรัง สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 20 มีนาคม 2544

1.6.2 ดร.โมหัมมัด อับดุลกาเดร์ อายุ 67 ปี ศาสนาอิสลาม วุฒิปริญญาเอก ตำแหน่งอดีตผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคใต้ สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 22 มิถุนายน 2540

1.6.3 นายสามารถ แก้วสงคราม อายุ 64 ปี ศาสนาพุทธ วุฒิปริญญาโท (พ.ม.) ตำแหน่งอดีตผู้ช่วยศึกษาศึกษาธิการจังหวัดนราธิวาส สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 29 พฤษภาคม 2540

1.7 กลุ่มผู้นำศาสนาจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส จำนวน 3 คน

1.7.1 หะยีอับดุลวาฮับ อับดุลวาฮับ อายุ 55 ปี ศาสนาอิสลาม วุฒิปริญญาตรี ตำแหน่งประธานกรรมการอิสลามประจำจังหวัดปัตตานี สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 29 กันยายน 2540

1.7.2 ดาโต๊ะอาซีส เบญหวาน อายุ 54 ปี ศาสนาอิสลาม วุฒิมัธยมศึกษาปีที่ 6 ตำแหน่งเลขาธิการคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดยะลา สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 31 สิงหาคม 2540

1.7.3 นายพิสุทธิ์ หะยีดิน อายุ 69 ปี ศาสนาอิสลาม วุฒิปริญญาตรี (รัฐศาสตร์การทูตจากมหาวิทยาลัยโคร อติตอัครราชทูต ที่ปรึกษากระทรวงต่างประเทศ ระดับ 9) ตำแหน่งรักษาการแทนประธานคณะกรรมการอิสลาม ประจำจังหวัดนราธิวาส สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 13 มิถุนายน 2540

1.8 กลุ่มผู้รับใบอนุญาต หรือผู้จัดการหรือครูใหญ่โรงเรียนเอกชนสอนศาสนา อิสลามในจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส จำนวน 8 คน

1.8.1 ดาโต๊ะหะยีนิเดร์ วาบา อายุ 60 ปี ศาสนาอิสลาม วุฒิปริญญาตรี (กฎหมายอิสลาม) ตำแหน่งผู้รับใบอนุญาตโรงเรียนสายบุรีอิสลามวิทยา (มูลนิธิ) สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 9 สิงหาคม 2540

1.8.2 นายอาฮา มัดกาแม แวมุซอ อายุ 47 ปี ศาสนาอิสลาม วุฒิปริญญาโท (ทางศาสนาจากประเทศอินโดนีเซีย) ตำแหน่งครูใหญ่/ผู้จัดการโรงเรียนศาสนูปถัมภ์ สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 30 พฤษภาคม 2543

1.8.3 หะยีฮารน สุหลง อายุ 74 ปี ศาสนาอิสลาม วุฒิปริญญาตรี (วิทยาศาสตร์ระดับสูงที่เมกกะ) ตำแหน่งประธานอิสลามวิทยาลัยมูลนิธิ/ผู้จัดการโรงเรียนธรรมวิทยา และสตรีอิสลามวิทยา สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 6 กันยายน 2540

1.8.4 นายสะเป็ง บาซอ อายุ 62 ปี ศาสนาอิสลาม วุฒิปริญญาตรีทางศาสนา ตำแหน่งครูใหญ่โรงเรียนธรรมวิทยาลัยมูลนิธิ สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 31 สิงหาคม 2540

1.8.5 ดร.ญีฮาด บุงอตาหยง อายุ 46 ปี ศาสนาอิสลาม วุฒิปริญญาเอก (วจนะท่านนาบีมุฮัมมัด) ตำแหน่งผู้รับใบอนุญาต/ผู้จัดการโรงเรียนอิสลาฮียะห์ สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 31 กรกฎาคม 2540

1.8.6 ดาโต๊ะอุมาร์ ตอยิบ อายุ 62 ปี ศาสนาอิสลาม วุฒิปริญญาตรี (นิติศาสตร์อิสลาม) ตำแหน่งประธานมูลนิธิอัสตวัรกียะห์ และผู้รับใบอนุญาตโรงเรียนอัสตวัรกียะห์ อิสลามียะห์ สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 17 มิถุนายน 2540

1.8.7 นายพีครุดดีน บอตอ อายุ 45 ปี ศาสนาอิสลาม วุฒิปริญญาโม (เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต) ตำแหน่งผู้จัดการโรงเรียนดาร์อุสลาม สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 19 พฤษภาคม 2540

1.8.8 หะยีอุสมาน อุสมาน อายุ 64 ปี ศาสนาอิสลาม วุฒิ ม.6 ตำแหน่งผู้จัดการ/ผู้รับใบอนุญาต/ครูใหญ่ โรงเรียนซุลลามียะห์ สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2543

1.9 กลุ่มครูสอนอิสลามศึกษาและข้าราชการครู จำนวน 3 คน

1.9.1 นายมาหะหมัด พายิบ อายุ 45 ปี ศาสนาอิสลาม วุฒิปริญญาตรี ตำแหน่งหัวหน้าครูโรงเรียนสัมพันธวิทยา สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 21 พฤษภาคม 2540

1.9.2 นายมะสอและ วาเด็ง อายุ 45 ปี ศาสนาอิสลาม วุฒิ ม.6 ตำแหน่งปัจจุบันครูสอนอิสลามศึกษา และผู้ช่วยครูใหญ่โรงเรียนสตรีอิสลามวิทยามูลนิธิ

1.9.3 นายอับดุลเลาะห์ ลอแมน อายุ 53 ปี ศาสนาอิสลาม วุฒิ ปวช. ตำแหน่งอดีตโต๊ะครู ปัจจุบันทำธุรกิจส่วนตัวและนักเขียน สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 17 มิถุนายน 2540

2. ผู้ให้การสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง

2.1 นายอะหมัด หะบาแย อายุ 51 ปี นักวิชาการการศึกษา 8 (ว) สำนักพัฒนาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เขตการศึกษา 2 สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 25 มกราคม 2544

2.2 หะยีอับดุลเลาะ สาแม อายุ 87 ปี บ้านเลขที่ 69 หมู่ 2 ตำบลรีอเสาะออก อำเภอรีอเสาะ จังหวัดนราธิวาส สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 20 เมษายน 2543

2.3 นายเจ๊ะลาเตะ โต๊ะแว อายุ 72 ปี บ้านเลขที่ 32 หมู่ 2 ตำบลสะเตงนอก อำเภอเมือง จังหวัดยะลา สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2544

2.4 หะยีอุเซ็ง เอ็งซา อายุ 74 ปี โรงเรียนสมบูรณศาสตร์ (ปอเนาะดาลอ) ตั้งอยู่ 178 หมู่ 5 ตำบลมะนังยง อำเภอยะหริ่ง จังหวัดปัตตานี สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 10 มีนาคม 2544

2.5 หะยีอับดุล พัตตาร์ หะยีอาแว ผู้รับใบอนุญาตโรงเรียนดรุณียาตุลซากอพะห์ (ปอเนาะกำปังดาล่า) ตั้งอยู่ที่ 105 หมู่ 1 ตำบลมะรีอโบออก อำเภอเจาะไอร้อง จังหวัดนราธิวาส สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 22 มีนาคม 2544

2.6 นายเปาซี สาละ อายุ 37 ปี โรงเรียนบุญบันดาล (ปอเนาะบือแนบาแด) ตั้งอยู่ที่ 1/3 หมู่ 5 ตำบลยะรัง อำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานี สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 10 มีนาคม 2544

2.7 หะยีฮานัน หะยีละอ อายุ 54 ปี โรงเรียนธรรมศาสนอิสลาม (ปอเนาะยาลอ) ตั้งอยู่ที่ 48 หมู่ 1 ตำบลยะลา อำเภอเมือง จังหวัดยะลา สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 20 มีนาคม 2544

2.8 หะยีอับดุลเลาะห์ สมัดเคียด อายุ 45 ปี โรงเรียนสกุลศาสตร์ (ปอเนาะตุยง) ตั้งอยู่ที่ 130/7 หมู่ 2 ตำบลตุยง อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 10 มีนาคม 2544